

سوسید و فقر

● در شرایط توزیع نابرابر درآمد، دولت‌ها برای کاهش فقر و کمک به مصرف‌کننده، قسمتی از هزینه تولید یا بهای فروش کالاهای مورد نیاز جامعه را می‌پردازند.

از: محمد بلوریان تهرانی

مقدمه

نگاهی به تحوّل وظایف دولت‌ها در قرن بیستم نشان می‌دهد، برخلاف شرایط قبل از دو جنگ جهانی، امروزه وظایف دولت‌ها از حفظ امنیت عمومی، دفاع از مرزها و تأمین عدالت، بسیار پیچیده‌تر و مهم‌تر شده و به‌نحو حیرت‌انگیزی گسترش یافته است که در این زمینه می‌توان از سیاست‌های مالی، سیاست‌های پولی و سیاست‌های تعدیل اقتصادی، نام برد.

یکی از سیاست‌های مهم اقتصادی دولت‌ها، سیاست‌های حمایتی به نفع تولیدکنندگان یا مصرف‌کنندگان است. سیاست‌های حمایتی، نوعی از سیاست‌های تعدیل اقتصادی نیز به‌شمار می‌آید زیرا می‌تواند با حمایت از اقشار ضعیف و کم‌درآمد جامعه در برابر تولیدکنندگان، فاصله یا اختلاف درآمد آن‌ها را نسبت به حد متوسط درآمدها جبران نماید.

یکی از انواع مهم سیاست‌های حمایتی دولت، سیاست پرداخت سوسید به مصرف‌کنندگان ضعیف یا کلیه مصرف‌کنندگان یک کالای خاص می‌باشد. سوسید یک لغت انگلیسی است و to, subsidize به معنی کمک مالی دادن، جبران کردن هزینه، کمک خرج دادن و تشویق کردن است.

فلسفه ایجاد سوسید نیز کمک به مصرف‌کنندگانی است که قادر به تهیه برخی از کالاهای یا ارزاق حیاتی با قیمت گزاف

نمی‌باشند. هم‌چنین کمک به تولیدکنندگانی که به علت افزایش قیمت تمام شده برخی از کالاهای حیاتی، قادر به رقابت با سایر عرضه‌کنندگان آن کالاهای (به‌ویژه در مورد کالاهای وارداتی) نیستند، نیز از طریق پرداخت سوسید صورت می‌گیرد.

دولت‌ها معمولاً به منظور ایجاد تعادل اقتصادی، یعنی تساوی و هم‌ترازی عرضه کل و تقاضای کل در جامعه، از ابزار سوسید استفاده می‌کنند. بدین معنی که در شرایط تورم و گرانی شدید قیمت‌ها، برای حفظ قدرت خرید مصرف‌کنندگان یا پشتیبانی از توان تولید کارخانجات و بالاخره برای کاهش سطح عمومی قیمت‌ها، به افراد و گروه‌های کم‌درآمد، سوسید می‌پردازند یا به برخی از تولیدکنندگانی که قیمت تمام شده محصولات آنان از حدود قیمت‌های رقابتی فراتر رفته باشد، کمک هزینه تولید پرداخت می‌نمایند. بدین ترتیب، نابرابری توزیع درآمدها موقتاً کاهش می‌یابد.

سوسید از نظر اقتصادی، به معنی پرداخت‌های بلاعوض و رفاهی دولت است که به قصد تخفیف آثار زیان‌آور افزایش قیمت‌ها صورت می‌گیرد. به دیگر سخن، سوسید، نوعی از هزینه‌های انتقالی دولت است که بدون توجه به منافع مادی و بدون چشم‌داشت دریافت کالا یا خدمتی از جانب افراد یا موسسات ذینفع، پرداخت می‌شود و منظور از آن دست‌یابی به اهداف برنامه‌های رفاهی یا ثبات قیمت‌ها و یا حمایت از مصرف‌کنندگان، تولیدکنندگان یا اقشار خاصی است.

براساس اطلاعات منتشره از سوی وزارت بازرگانی، کالاهایی چون گندم، قند و شکر، کودشیمیایی، و ش پنبه، شیر خام، برنج، روغن نباتی و گوشت قرمز در طول برنامه اول پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مشمول دریافت سوسید بوده‌اند.

از جانب دیگر، در این نوشتار به مفهوم فقر اشاره می‌شود. فقر به معنی عدم برخورداری از نعمات، خدمات، کالاهای و یا ضروریات یک زندگی متعارف است. فقر یک مفهوم نسبی است و در جوامع و شرایط مختلف اقتصادی و اجتماعی و زمانی و مکانی، تعاریف گوناگونی پیدا می‌کند اما به هر حال عدم برخورداری از ضروریات زندگی و یا عدم تأمین حداقل معیشت در هر نظامی، فقر تلقی می‌شود.

بدیهی است هرچه توزیع درآمدها نامتعادل‌تر شود، یا به عبارت دیگر هرچه فاصله بین درآمدهای گروه‌های مختلف یک جامعه که نوعاً طبقه مرفه، طبقه متوسط و طبقه ضعیف نامیده می‌شوند، بیشتر شود، فقر بیشتر و شدیدتر می‌گردد.

انواع سوسید

۱- سوسید از نظر نوع برقراری کمک، به دو طبقه یا نوع مستقیم و غیرمستقیم تقسیم می‌شود.

الف: سوسید مستقیم به معنی جبران زیان عملیاتی موسسات انتفاعی وابسته به دولت

۲- سوبسید پنهان و سوبسید آشکار

الف - سوبسید پنهان نوعی از سوبسید است که ظاهراً به صورت امتیاز یا حق ویژه برای گروه‌های خاصی پرداخت می‌گردد مانند آنچه در مورد کارمندان دولت یا دانشجویان به صورت استفاده از تخفیف ۵۰٪ شایع است و جزء هزینه‌های دولت به حساب نمی‌آید.

ب - سوبسید آشکار، سوبسیدی است که جزء هزینه‌های دولت به حساب می‌آید و آشکارا پرداخت می‌گردد.

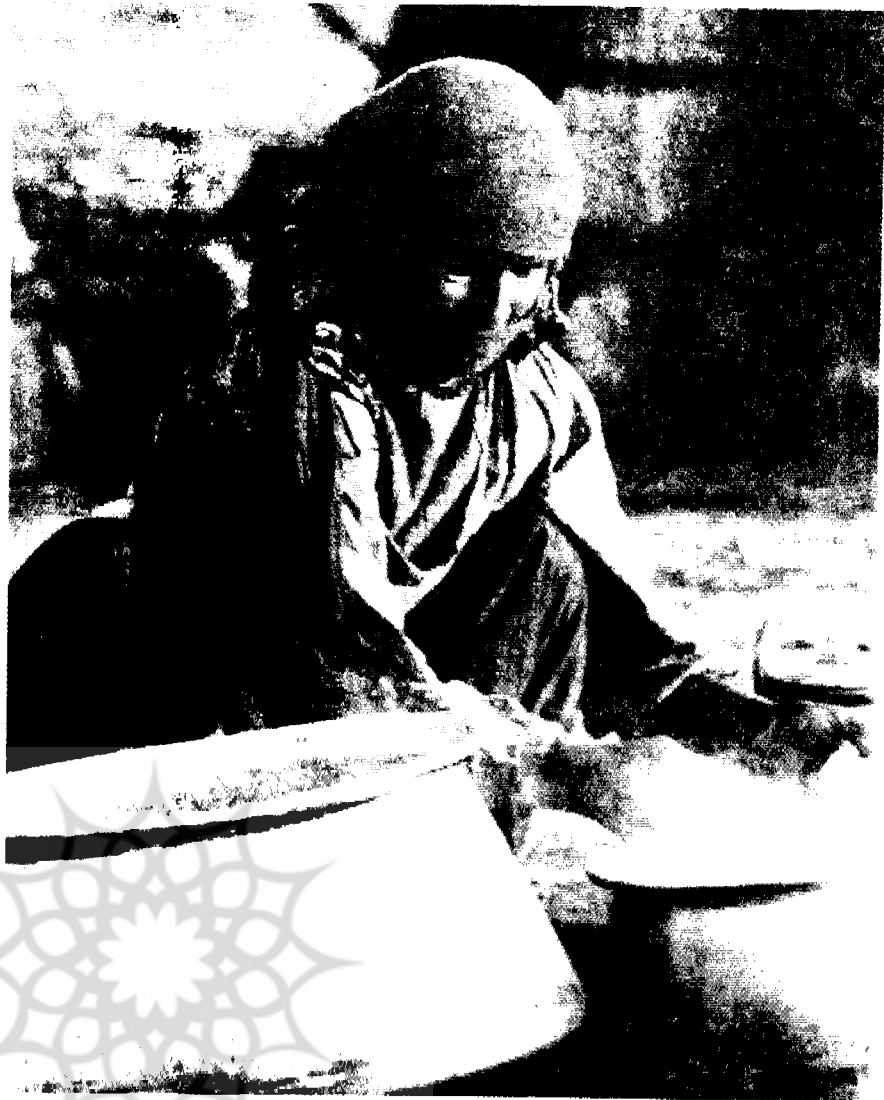
۳- سوبسیدهای تولیدی، مصرفی و خدماتی

الف - سوبسیدهای تولیدی نوعی از سوبسید است که به منظور تأمین تمام یا قسمتی از زیان عملکرد در بخش‌های تولیدی کالاهای اساسی و حیاتی مانند گندم، قند و شکر، دانه‌های روغنی و علوفه پرداخت می‌گردد و در جهت حمایت از تولیدکنندگان است.

ب - سوبسیدهای مصرفی، سوبسیدهایی است که برای حفظ یا پایین نگهداشتن قیمت مواد مصرفی و غذایی پرداخت می‌گردد اعم از اینکه این کالاها در داخل کشور تولید گردد یا از منابع خارجی تأمین گردد، مانند سوبسید سرسب، روغن نباتی، شکر، نان، تخم مرغ، چای، سیمان، شیر و غیره.

ج - سوبسیدهای خدماتی، نوعی از سوبسید است که به بخش خدمات داده می‌شود و می‌توان با توجه به حجم بخش خدمات در اقتصاد ایران، اهمیت این نوع سوبسیدها را تخمین زد. از اشکال مهم سوبسیدهای خدماتی، می‌توان سوبسید پرداختی به وسایل نقلیه سنگین بابت استهلاک لاستیک‌ها، سوبسید پرداختی به رانندگان تاکسی بابت تفاوت قیمت بنزین، همچنین کمک هزینه (جبران زیان) شرکت واحد اتوبوسرانی و تفاوت بهای ارز کاغذ روزنامه‌ها را نام برد.

گذشته از موارد فوق، پرداخت‌های انتقالی دیگری نیز در اقتصاد وجود دارد که در حکم سوبسید است. مانند: تأمین خسارات ناشی از

● سوبسید، کمک بلاعوض دولت به مصرف‌کنندگان ضعیف یا تولیدکنندگانی است که کالای آنها باید با قیمت ارزان بدست مصرف‌کننده برسد.

مصرف‌کننده باید در حدود قیمت‌های رقابتی باشد. و این تفاضل، همان سوبسید مستقیم است.

ب: سوبسید غیرمستقیم یا همان سوبسیدی که بیشتر مردم از آن نام می‌برند، به معنی کمک بلاعوض دولت به صورت نقدی یا جنسی به مصرف‌کنندگان خاصی است که قادر به تهیه ارزاق یا مایحتاج زندگی خود نیستند و یا تحمل قیمت‌های گزاف برخی از کالاها باعث گسیختگی وضعیت مالی و اقتصادی آنها می‌گردد.

است. به این معنی که دولت موظف است زیان عملیات بنگاه‌های دولتی که به منظور ارائه خدمات خاص یا تولید کالاهای خاصی ایجاد شده‌اند را بپردازد. مانند آنچه که به عنوان کمک به خطوط هوایی، سازمان راه‌آهن، شبکه بهداشتی یا سیستم پستی کشور پرداخت می‌گردد.

در حقیقت هنگامی که دولت تولید کالا یا عرضه خدمتی را از وظایف خود می‌داند، قیمت تمام شده محصول یا خدمت را به هر میزان باید تحمل کند. ولی بهای دریافتی از

سیل و زلزله یا خدمات رایگان پزشکی و قضایی و بطور کلی کلیه امور رفاهی، همچنین پرداخت جوایز صادراتی را نیز می‌توان در حکم سوبسیدهای مستقیم دانست.

پرداخت سوبسید در سایر کشورها

پرداخت سوبسید مختص کشورهای فقیر یا کم‌درآمد نیست، بلکه یکی از مکانیزم‌های کاهش قیمت و ایجاد تعادل در توزیع درآمدها می‌باشد. دولت‌ها با استفاده از این اهرم در حقیقت در اداره امور اقتصادی جامعه دخالت می‌کنند و سعی می‌نمایند در کوتاه مدت نابرابری توزیع درآمد را کاهش دهند.

سازمان ملل متحد، در یکی از مطالعات تخصصی خود سهم سوبسیدهای پرداخت شده به کل هزینه‌های دولت در چند کشور منتخب در فاصله سال‌های ۱۹۷۲ تا ۱۹۸۲ را به شرح جدول شماره (۱) اعلام نموده است.

جدول شماره (۱) - سوبسیدها و هزینه‌های دولت در چند کشور منتخب

کشور	هزینه سوبسید هزینه‌های دولت	هزینه سوبسید جمعیت
۱ انگلستان	۶ درصد	۱۳۶ دلار
۲ ژاپن	۵/۳	۹۱
۳ امریکا	۲/۳	۳۸
۴ ایران	۴/۸	۳۲
۵ آرژانتین	۵	۲۶
۶ الجزایر	۶/۳	۲۵
۷ زیمبابوه	۱۲/۵	۱۸
۸ کره جنوبی	۵/۵	۱۲
۹ هندوستان	۱۲	۳/۷

مأخذ: نشریه آمار حسابهای ملی (سازمان ملل متحد)

نگاهی به جدول شماره (۱) محقق می‌سازد که در ایران سوبسید پرداختی به تولیدکنندگان یا مصرف‌کنندگان در حدودی کمتر از نصف سوبسید پرداختی در هندوستان است زیرا آنچه از نظر اقتصادی اهمیت دارد، سهم سوبسید در کل هزینه‌های دولت است که در حدود ۵ درصد می‌باشد.

از جانب دیگر نسبت پرداخت‌های سوبسیدی به کل جمعیت، نشان‌دهنده درجه ترمیم فقر است. بدیهی است هرچه پرداخت‌های بیشتری به جمعیت ثابت صورت گیرد، رفاه بیشتری برای طبقه یا طبقات آسیب‌پذیر تأمین می‌شود.

در مطالعه دیگری که توسط مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی وزارت بازرگانی در مورد بعضی از کشورهای صورت گرفته، ارقام جدیدتری ارائه شده و سهم هزینه‌های سوبسید به کل هزینه‌های دولت، همچنین سوبسید سرانه به شرح جدول شماره (۲) نشان داده شده است:

با توجه به جدول شماره (۲) سهم سوبسید سرانه در کشور سوئد که یکی از کشورهای صنعتی اروپاست، بیشتر از سایر کشورهای دنیا می‌باشد.

احتمالاً خوانندگان این سطور، مطلع هستند که خدمات رفاهی در کشور سوئد از

شهروندان و تأمین‌کننده سلامت و آسایش آنهاست، هرچند که سهمی از هزینه‌های دولت را تشکیل می‌دهد.

بانک جهانی در بسیاری از توصیه‌های خود به کشورهای توسعه نیافته چنین القاء می‌کند که هزینه‌های سوبسید، بارگرانی بردوش دولت‌هاست و دولت‌ها باید در جهت تحقق اقتصاد آزاد مبتنی بر رقابت، هزینه‌های خود را کاهش داده، از دخالت در اقتصاد و تعیین قیمت و کنترل‌های معمول دست برداشته و اجازه دهند مکانیزم بازار عمل نماید. اما همین بانک در سالنامه آمار مالی بین‌المللی خود که در سال ۱۹۸۷ در واشنگتن به طبع رسیده، اعلام می‌دارد که جمعیت امریکا در فاصله سال‌های ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۶ یعنی در طول ۱۲ سال، از ۲۱۶ میلیون نفر به ۲۴۲ میلیون نفر رسیده، سوبسیدهای پرداختی دولت از ۵ میلیارد دلار به ۲۶ میلیارد دلار افزایش یافته، و بالاخره سوبسید سرانه از ۲۳ دلار به ۱۰۹ دلار رسیده است.

و این در حالی است که ۳۲ میلیون نفر فقیر، بی‌خانمان، بیکار و مستمری‌بگیر در این کشور وجود دارد.

فقر

فقر، به معنی عدم برخورداری از حداقل ضروریات یک زندگی متعارف است. یک زندگی متعارف، مجموعه‌ای از امکانات زیستی شامل درآمد، غذا، مسکن، بهداشت و تحصیلات است. بدیهی است عدم تکافوی هرکدام از چهار عامل فوق، موجب فقر است و بر همین قیاس می‌توان عدم کفایت درآمد، بی‌غذایی یا کم‌غذایی، فقدان مسکن، نارسایی در خدمات بهداشتی و بالاخره محرومیت از تحصیلات را با فقر ملازم دانست.

ذیلاً در مورد فقر تغذیه و فقر مسکن، ارقامی ارائه می‌گردد:

الف - کفایت یا عدم کفایت غذا و معیارهای تغذیه براساس مقدار کالری مورد نیاز بدن انسان سنجیده می‌شود. برابر ضوابط و استانداردهای موجود، یک مرد بالغ و جوان،

کاملترین نوع خدمات در دنیاست و شهروندان این کشور از خدمات اجتماعی، پزشکی و فرهنگی گوناگونی بهره‌مندند. لازم به ذکر است که هزینه کلیه این خدمات، در حکم سوبسید هزینه‌های خانوارها تلقی نشده و از جانب دولت تأمین می‌گردد.

بنابراین سوبسید، عامل افزایش رفاه

● خانوارهای شهری با درآمد کمتر از ۲۰۰۰۰۰ ریال در ماه، از نظر تغذیه فقیر محسوب می‌شوند.

جدول شماره (۲) - سهم هزینه‌های سوبسید به کل هزینه‌های دولت در چند کشور

ردیف	کشور	درصد سوبسید به کل مخارج دولت	سود سرانه به دلار	دوره بررسی
۱	سوئد	۱۱/۱	۵۴۴	۱۹۷۵ - ۱۹۸۶
۲	فرانسه	۵/۳	۲۰۵	۱۹۷۵ - ۱۹۸۶
۳	امریکا	۲	۶۱	۱۹۷۵ - ۱۹۸۶
۴	ایران	۴/۹	۴۳	۱۹۷۵ - ۱۹۸۴
۵	برزیل	۱۱	۴۰	۱۹۷۵ - ۱۹۸۵
۶	ونزوئلا	۳/۸	۳۳	۱۹۷۵ - ۱۹۸۵
۷	کره جنوبی	۶/۷	۱۶	۱۹۷۵ - ۱۹۸۵
۸	پرو	۷/۸	۱۳	۱۹۷۹ - ۱۹۸۶
۹	هندوستان	۱۷/۵	۶/۲	۱۹۷۵ - ۱۹۸۶
۱۰	اندونزی	۴/۴	۴/۳	۱۹۷۵ - ۱۹۸۶
۱۱	سری لانکا	۳/۶	۴	۱۹۸۰ - ۱۹۸۶

مأخذ: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، سوبسید، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۱

روزانه به حدود ۳۰۰۰ کالری و یک زن بالغ و جوان روزانه به حدود ۲۲۰۰ کالری نیازمند است که باید از طریق مواد غذایی مناسب، سالم و مورد احتیاج وی تأمین گردد. (متوسط کالری مورد نیاز در حدود ۲۶۰۰ کالری محاسبه می‌شود.)

برابر محاسبات مرکز آمار ایران رقم متوسط کالری دریافتی برای هر فرد ایرانی (در گروه‌های مختلف درآمدی) کمتر از ۲۶۰۰ کالری است ولی در گروه‌های درآمدی بیش از ۲۴۰۰۰۰۰ ریال در ماه و به‌ویژه برای ساکنین مناطق شهری، این رقم در حدود ۳۰۰۰ تا ۳۳۰۰ کالری می‌باشد. بدین ترتیب خانوارهای شهری دارای درآمدی کمتر از ۲۰۰۰۰۰۰ ریال در ماه و خانوارهای روستایی دارای درآمدی کمتر از ۱۸۰۰۰۰۰ ریال در ماه فقیر محسوب می‌شوند.

ب - محاسبه و تخمین فقرزدگی براساس نوع مسکن، بدین صورت است که مقدار فضای لازم برای زندگی یک خانواده در یک اتاق با مساحت ۴ مترمربع و در حدود ۲ متر ارتفاع بعنوان ملاک و معیار سنجش انتخاب می‌شود. اگر خانواده در یک یا دو فضا با ابعاد فوق زندگی کند، دال بر فقر شدید خانواده است و اگر در ۳ فضا با ابعاد فوق زندگی نماید، دال بر فقر قابل تحمل خانوار است. بنابر محاسبات مرکز آمار ایران از نظر مسکن، می‌توان چنین استنباط کرد که در حال حاضر در جوامع شهری در حدود ۸ میلیون نفر و در جوامع روستایی در حدود ۱۰ میلیون نفر در فقر شدید به‌سر می‌برند.

گذشته از دو روش فوق، محاسبه فقر از طریق محاسبه نسبت ارزش تولیدات ملی (درآمد ملی)، به جمعیت هر کشور صورت می‌گیرد. ارزش تولیدات ملی هر کشور، جمع ارزش کالاهای تولید شده و خدمات ارائه شده در اقتصاد هر کشور در یک دوره یکساله است که اگر این رقم بر جمعیت کشور در همان سال تقسیم گردد، درآمد سرانه بدست می‌آید. حال اگر ارقام درآمد سرانه در سال‌های متوالی را مورد مقایسه قرار دهیم،

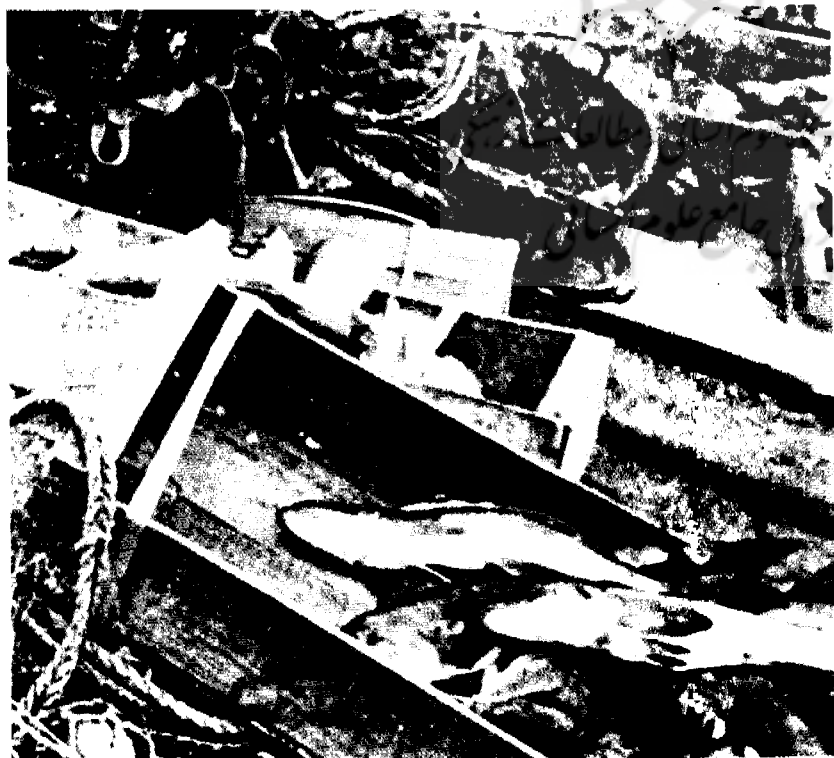

● سهم سوبسید سرانه در ایران، در فاصله سال‌های ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۴، در حدود ۴۳ دلار محاسبه شده است.

جدول شماره (۳) - مقایسه تغییرات درآمد ملی و جمعیت کشور

سال	جمعیت به میلیون نفر	درآمد ملی به قیمت ثابت به میلیارد ریال	درآمد سرانه به هزار ریال
۱۳۵۳	۳۲	۸۸۰۴	۲۷۵/۵
۱۳۵۴	۳۲/۸	۸۵۲۵	۲۵۹/۸
۱۳۵۵	۳۳/۷	۱۰۴۳۹	۳۰۹/۷
۱۳۵۶	۳۴/۷	۱۰۱۴۳	۲۹۲
۱۳۵۷	۳۶	۸۶۵۳	۲۳۹/۹
۱۳۵۸	۳۸	۹۵۳۸	۲۵۱/۱
۱۳۵۹	۳۹/۶	۸۲۳۲	۲۰۷/۶
۱۳۶۰	۴۱/۲	۸۰۳۵	۱۹۴/۹
۱۳۶۱	۴۲/۸	۹۱۰۷	۲۱۲/۸
۱۳۶۲	۴۴/۴	۱۰۲۲۰	۲۳۰
۱۳۶۳	۴۶/۲	۱۰۱۵۵	۲۱۹/۸
۱۳۶۴	۴۷/۸	۱۰۱۱۷	۲۱۱/۶
۱۳۶۵	۴۹/۳	۸۲۸۵	۱۶۷/۸
۱۳۶۶	۵۱	۸۴۶۰	۱۶۵/۹

مأخذ: بانک مرکزی ایران - سالنامه حساب‌های ملی - ۱۳۷۰

روند کاهشی آن نشانه فقیرتر شدن، و روند افزایش آن، نشانه رفاه یا کمتر شدن فقر جامعه خواهد بود.

بانک مرکزی ایران در یکی از مجموعه‌های تحقیقاتی و ارزشمند خود بنام (حساب‌های ملی)، آمار درآمد ملی با قیمت‌های ثابت سال ۱۳۶۱ را منتشر نموده است. براساس این ارقام که در جدول شماره (۳) از آن استفاده شده است، اگر در فاصله سال‌های ۱۳۵۳ تا ۱۳۶۶ (که آمار آن منتشر شده است)، تغییرات درآمد ملی با قیمت‌های ثابت مطالعه شود اولاً ملاحظه می‌گردد ارزش تولیدات ملی، پس از ۱۴ سال مجدداً به همان میزان سال اول رجعت نموده، یعنی از ۸۸۰۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۳ تدریجاً افزایش و کاهش یافته، در دو نوبت به حداکثری در حدود ۱۰۱۰۰ میلیارد ریال رسیده و نهایتاً در سال ۱۳۶۶ به ۸۴۶۰ میلیارد ریال بازگشت نموده است.

این نوسانات در حالی صورت گرفته است که جمعیت کشور به‌طور مستمر و بدون هیچ نوع کاهشی در سرعت آن، از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۶۶، افزایش یافته و از ۳۱ میلیون نفر به ۵۱ میلیون نفر رسیده است. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که در گروه مورد مطالعه، میزان برخورداری افراد از تولیدات و نعمات جامعه تقریباً چهل درصد کاهش یافته است.

کلام آخر

فقر و سوبسید به مثابه دو مجهول در یک معادله هستند. اگر برای تأمین رفاه افراد یک خانوار، عواملی مانند درآمد (امکان هزینه کردن)، مقدار غذای مورد استفاده، حدود و ابعاد مسکن، تحصیلات، بهداشت و تفریحات لازم باشد، حداقلی از هر کدام از عوامل فوق، برای حیات و زندگی افراد و خانوارها ضرورت داشته و می‌بایست این حداقل شناسایی گردد.

از جانب دیگر عوامل دیگری وجود دارد که فقط در سطح کلان مطرح می‌شود و فقر و

● فقر به معنی عدم برخورداری از حداقل درآمد، حداقل غذا، حداقل فضای زندگی و بالاخره عدم تأمین حداقل معیشت است.

● نسبت پرداخت‌های سوبسیدی به کل هزینه‌های دولت، نشان‌دهنده درجه ترمیم فقر است.

کالری بدست آمده از تغذیه، بحث توجیه‌پذیری ادامه یا قطع حمایت دولت مطرح می‌گردد.

در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، قطع نظر از درجه توسعه یافتگی، بخشی از هزینه‌های دولت‌ها را هزینه‌های انتقالی و بلاعوض تشکیل می‌دهد. این هزینه‌ها در کشورهایی که دارای توزیع نابرابر درآمد هستند بیشتر از کشورهای دیگر است.

بانک جهانی در توصیه‌های خود به کشورهای در حال توسعه، دولت‌ها را از افزایش هزینه‌های سوبسید برحذر می‌دارد و اعتقاد دارد برای برقراری نظام اقتصاد آزاد و حاکمیت بازار، می‌باید حمایت‌های دولت‌ها به حداقل برسد.

از جانب دیگر بررسی میزان سوبسید پرداختی در کشوری مانند سوئد نشان می‌دهد، پرداخت سوبسید نه تنها باعث ایجاد مزاحمت‌های مالی برای دولت‌ها نیست بلکه نشان‌دهنده گذر از مراحل بلوغ و تکامل اقتصادی است.

اساتید معروف اقتصاد معتقدند توسعه یافتگی یا عقب ماندگی کشورها را می‌توان با بررسی و مطالعه پیرامون مقادیر درآمد، مصرف، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری مورد سنجش قرار داد. در این مقوله، هر قدر میزان پس‌انداز بیشتر و میزان سرمایه‌گذاری بالاتر باشد، جامعه در مسیر توسعه فراتر خواهد رفت و حداعلاهی آن زمانی خواهد بود که سرمایه‌گذاری‌ها نه به قصد تولید بیشتر، بلکه به قصد رفاه بیشتر صورت گیرد.

در بسیاری از کشورها که مراحل توسعه را پشت سر گذارده و عمده هزینه‌های ملی را هزینه‌های رفاهی تشکیل می‌دهد، سوبسید سرانه به رقم قابل توجهی رسیده است. بنابراین پرداخت سوبسید برای ایجاد تعادل بین درآمدها و هزینه‌ها، ضروری است و حذف آن باعث کاهش قدرت خرید و نهایتاً تعمیق فقر است. حال اگر عده‌ای از دریافت‌کنندگان سوبسید از این رهگذر سوء استفاده می‌کنند می‌توان آنها را شناسایی و مستثنی نمود.

ملی، درآمد سرانه، تولیدات، صادرات، تعداد تخت‌های بیمارستانی و یا تعداد مسکن، می‌تواند نشان‌دهنده فقر یا غنا باشد.

با روشن شدن مفهوم فقر، چه از طریق محاسبات درآمد ملی، درآمد سرانه، بودجه خانوار و ... و چه از طریق بررسی مقدار

غنا یا جامعه یا کشور با آن معیار مورد سنجش قرار می‌گیرد.

در مقام مقایسه می‌توان گفت در سطح فرد یا در سطح خانواده، درآمد خانواده، یا مصرف کالری روزانه، می‌تواند نشان‌دهنده فقر یا غنا باشد. ولی در سطح جامعه، درآمد

● بالاترین رقم پرداخت سوبسید در جهان، متعلق به کشور سوئد و در حدود ۵۵۰ دلار برای هر نفر در سال است.